

ATLAS ŽIVOTA

7.TŘÍDA ZŠ TRHOVÁ KAMENICE

ROSTISLAV LANKAŠ

Bledule jarní

(místo focení – rybníček na naší zahradě v Malé Střítěži)

Vyskytuje se většinou na vlhkých místech. Lesy, louky, zahrady a okolí rybníků, nebo tůní.

Je to jedna z prvních jarních květin.

Kvete od února do dubna.

Asi 10–30 cm vysoká vytrvalá rostlina s podzemní cibulí.

Květy jsou na převislých stopkách.

Květ je nejčastěji jeden, vzácněji dva.

Okvětních lístků je 6, jsou víceméně stejně dlouhé. Jsou bílé barvy, pod špičkou mají žlutou až zelenou skvrnu.

V České republice je ohroženým druhem.

Její cibulky jsou jedovaté.

Pokoutník domácí

(místo focení – sklep v Malé Stříteži)

Žijí v podstatě v celé Evropě.

Samice bývají větší než samci.

Pokoutník domácí je jedovatý, ale pro člověka nepředstavuje nebezpečí.

Vyhledává tmavá, suchá a ničím nerušená místa.

Aktivní je hlavně v noci.

Sedmikráska chudobka

(místo focení – na naší zahradě v Malé Střítěži)

Bezlistý květní stvol je jednoúborový. Květy jsou oboupohlavné, mají kuželovité lůžko, střed květů je žlutý, okvětní lístky bílé až narůžovělé. Tvarem připomínají vyplazený jazyk.

Léčivá bylina.
Obsahuje cukr a je jedlá i za syrova.

Snižuje cholesterol.

Je odolná proti mrazu. Vydrží až do
-15 stupňů.

Roste snad všude. V parcích,
městských trávách, v lesích i podél
cest.

Pampeliška smetánky

(místo focení – Malá Střítež)

Jsou to vytrvalé plevelné byliny vysoké 5–40 cm, s houževnatým zásobním kořenem. Listy tvoří přízemní růžici. Květenství vyrůstají z listové růžice na dutých stvolech a tvoří je zářivě žluté květní úbory. Květní úbory jsou tvořeny až z 200 jednotlivých jazykových květů.

Rostou na loukách, u cest a skoro všude.

Kvetou od dubna do června a někdy znovu na podzim.

Využívá se jako léčivá rostlina.

Jsou významné pro včelaře.

Jsou jedlé i za syrova.

Dá se z nich vyrobit víno, med a různé saláty.

Všeobecně jsou pampelišky brány jako plevel.

Jetel luční

(místo focení – lom Švihov)

V půdě vytváří mohutný kořenový systém.

Tato bylinka se nejčastěji vyskytuje na loukách a pastvinách. Ale je vidět i u cest a lesů.

Využívá se v zemědělství, lékařství a včelařství.

V době hladomoru v minulosti byly květiny používány v kaši a chlebu. Obsahuje bílkovinné a minerální látky, tak asi proto.

Květenství je hlávkovité tvořené drobnými, krátce stopkatými, souměrnými oboupohlavnými pětičetnými květy. Květenství je o průměru 2–4 cm. Květy mají červené, někdy narůžovělé nebo zcela bílé korunní lístky.

Již po staletí lidé věří, že jim jetelový čtyřlístek přinese štěstí či osobní ochranu.

Páteříček sněhový

(místo focení – lom Švihov)

Páteříček sněhový se vyskytuje na většině území Evropy.
U nás se vyskytuje téměř všude od jara do léta na bylinách, keřích i na zemi.

Je asi 12 milimetrů velký. Na první pohled připomíná tento brouk světlušku.

Pátrá po drobném hmyzu, kterým se živí. Občas však okusuje i mladé výhonky rostlin.
Brouci loví na květech drobný hmyz, larvy loví na zemi.

U nás se jim říká páteříčci pro tvar těla, který připomíná oblek duchovního.

Larvy přezimují v zemi, ale když svítí sluníčko, často vylézají brzy zjara i na sních. Proto se jim říká sněhový. Po přezimování se kuklí. Larvy jsou černé, hustě ochlupené.

Dub letní

(místo focení – lom Švihov)

Dub letní dorůstá výšky až 45m.

Roste v téměř jakémkoli typu půdy včetně písčité, daří se mu i na vlhkých hlinitých půdách

Jeho plody jsou žaludy.

Využívá se v lékařství, v dřevo výrobě a jako okrasa zahrad, parků.

Dub byl odjakživa symbolem síly, dlouhověkosti a odolnosti.

K nejstarším žijícím dubům letním na našem území patří Žižkův dub v Náměšti má 900 až 1100 let.

Je považován za německý národní strom a symbol německého národa.

Dub je vcelku oblíbený strom pro svou mohutnost, stáří, kterého může dosáhnout, a vlastnosti, se kterými je spojován. Často ho lze nalézt v alejích a mezi památnými stromy.

Bývá vysazován tam, kde je třeba zpevnit půdu, např. na hrázi rybníka.

Dřevo dubu letního je tvrdé, pevné, těžké a vyznačuje se vysokou trvanlivostí. Nejlépe snáší změny vlhkosti a vlivy počasí, je odolné vůči škůdcům

Při dlouhodobém ponoření pod vodou zkamení.

Šafrán karpatský

(místo focení – na naší zahradě - u rybníku v Malé Stříteži v srdci Železných hor)

Šafrán karpatský je vytrvalá bylina
rostoucí z podzemní hlízy.

V České republice rostou přirozeně asi
pouze 2 druhy.

Oba druhy jsou řazeny ke kriticky
ohroženým druhům flóry.

Roste většinou na loukách od podhůří do
hor, kvete hned při tání sněhu.

Jahoda lesní

(místo focení – lom Švihov)

Mají přízemní růžici listů, které jsou trojčetné, zoubkaté a mají dlouhý řapík.

Listy bývají často chlupaté.

Kvetou bílým květenstvím.

Plodem jahodníků je jahoda. Jahoda ale není klasickým plodem, kdy se semeno vyskytuje uvnitř. Semena se naopak nachází na povrchu jako žlutá semínka – nažky.

Jahodníky tvoří oddenky, kterými se množí.

Jahody lesní krásně voní.

Pitulník žlutý

neboli hluchavka žlutá

Preferuje vlhké hlinité nebo skeletové půdy dobře zásobené živinami. Obvykle roste na okrajích listnatých nebo smíšených lesů, často se vyskytuje i v křovinách podél potoků a cest.

(místo focení – okolí ZŠ Trhová Kamenice)

Pitulník žlutý není oficiálně uznávanou léčivkou, ale protože obsahuje podobné léčivé látky jako hluchavka bílá, je v lidovém léčitelství používán.

Modřenec

(místo focení – Horní Bradlo)

Jde o vytrvalé pozemní byliny, s cibulemi.

Květy jsou oboupohlavné, jsou v květenstvích, ve vrcholových hroznech.

Je známo asi 30 druhů.

V České republice rostou asi jen 4 druhy.

Plodem je tobolka.

Květe od března do května.

Je nenáročný a mrazuvzdorný.

Jírovec maďal neboli kaštan

(místo focení – Horní Bradlo)

Dorůstá výšky kolem 30 metrů s kulovitou, mohutnou korunou a kmenem o průměru až kolem 2m.

Kvete v květnu a červnu. Květy jsou uspořádány ve vzpřímených, hustých, bohatých dlouhých latách.

Pupeny jsou velké a lepkavé.

Plod je až 6 cm velká, ostnitá, světle zelená tobolka s 1 až 3 tmavě hnědými semeny známými jako kaštiny.

Pěstuje se jako okrasná dřevina, v městských parcích a taky v lesích pro zvěř.

Barvivo, z jeho listy, kůra a slupky plodů, se používá k barvení látek.

Jeho nektar je bohatý na cukry, proto se jedná o důležitý strom pro včelaře.

Nezralé plody obsahují saponiny, ve větším množství jsou jedovaté.

Užívaly se v lidovém léčení pro výrobu mastí.

Dřevo je využíváno ve stavebnictví a k výrobě nábytku. Ale ne u nás. U nás je většinou napaden cizopasnou houbou a proto nevyužitý.

Od 90. let 20. století jsou kaštiny v Česku a v celé Evropě ohrožovány klíněnkou jírovcovou.

Hadí kořen větší

(místo focení – Malá Střítež)

Nejčastěji je k nalezení na nevysychavých loukách, lesních mýtinách, světlých hájích, na březích vodních toků a rybníků.

Je to léčivá rostlin.

V minulosti se hadí kořen používal v lidovém léčitelství jako protilátka při hadím uštknutí.

Hadí kořen větší, je živnou rostlinou pro motýla ohniváčka rdesnového, který je v České republice považován za silně ohrožený druh.

Lodyha je ukončena hustým, 4 až 7 cm dlouhým klasnatým květenstvím bledě růžových květů.

Heřmánek pravý- také heřmánek lékařský
(místo focení – Švihov)

Je to jedna z
nejoblíbenějších a
velmi dlouho známých
léčivých bylin.

Heřmánek kvete od
května či června do
srpna až září. Opylován
je hmyzem, docházet
může i k autogamii.
Plodem je drobná
neochmýřená nažka.

Vyhovují mu půdy
písčité, hlinité i jílovité,
nepodmáčené, mírně
kyselé nebo neutrální,
nevápnité. Větší
nároky má na světlo.

Roste hodně u cest a
silnic.

Jako léčivka je často pěstován v polních kulturách.

Byl považován za jednu z devíti posvátných bylin darovaných člověku od Boha.

Přidává se do šampónů, parfémů, kosmetických krémů, mýdel, toaletních vod,
zubních past, masážních olejů a spoustu farmaceutických přípravků včetně
likérů.

Krytohlav prasetníkový

(místo focení – lom Švihov)

Drobnější brouk, který dorůstá délky jen něco kolem 4,2 - 5,5 mm. Díky svému kovovému lesku a nápadnému zbarvení přecházejícímu od zelené po modrou až modrofialovou, si ho v přírodě jistě všimneme.

Brouk se v našich končinách objevuje od května až do srpna. Nejčastěji podél lesních cest, na lesních okrajích a mezích. Ale také na loukách.

S oblibou usedají na žlutě kvetoucí rostliny.

Bříza bělokorá

(místo focení – lom Švihov)

Opadavá dřevina známá habitem vyšší oválné převisající koruny, strom s jemnou texturou drobného větvení.

Barva kmene je typicky černobílá. Dorůstá až 25 m výšky.

Listy trojúhelníkovité, zaoblené, okraje listů pilovité.

Má ráda slunečná stanoviště.

Březové listy jsou prastarou součástí lidového léčitelství.

V Rusku a některých dalších zemích bývalého SSSR je bříza považována za národní strom. Jenom na území samotného Ruska se její porosty odhadují na 10 miliónů hektarů.

V Rusku je získávána březová šťáva počátkem jara naříznutím kmene. V jiných zemích tato praxe není běžná a ani povolená.

Borovice lesní

(místo focení – lom Švihov)

Borovice lesní je co do vzhledu, velice proměnlivá a variabilní. V dobrých podmínkách může dorůst výšky až 40 metrů. Na extrémních stanovištích naopak vytváří nízké jedince s pokrouceným kmenem a větvemi, někdy až keřovitého charakteru.

Jehlice jsou dlouhé 4–8 cm a vyrůstají ve svazečcích po dvou. Co do tvaru jsou rovné nebo podélně zkroucené, tuhé, na vrcholu špičaté.

Borovice je jednodomá dřevina.

Kvete v dubnu až červnu.

Borovice lesní patří mezi nejvýznamnější hospodářské dřeviny.

Vynikající je i jako palivo.

Pryskyřice je zdrojem terpenických látek, z nichž se vyrábí kalafuna, zřídka též přísady do léčivých mastí. Éterické oleje z dřeva a jehličí se pro své antiseptické a uklidňující účinky využívají v aromaterapii a inhalačních směsích.

Je často vysazována v rekultivacích pro zpevnění sutí a písčitých půd a i jako okrasný strom. Mladé borovičky jsou oblíbenými vánočními stromky.

Konvalinka vonná

(místo focení – Libice nad Doubravou)

Je jedovatá.

Kvete v květnu až červenci. Květy vyrůstají v řídkém jednostranném hroznu na přímém stvolu.

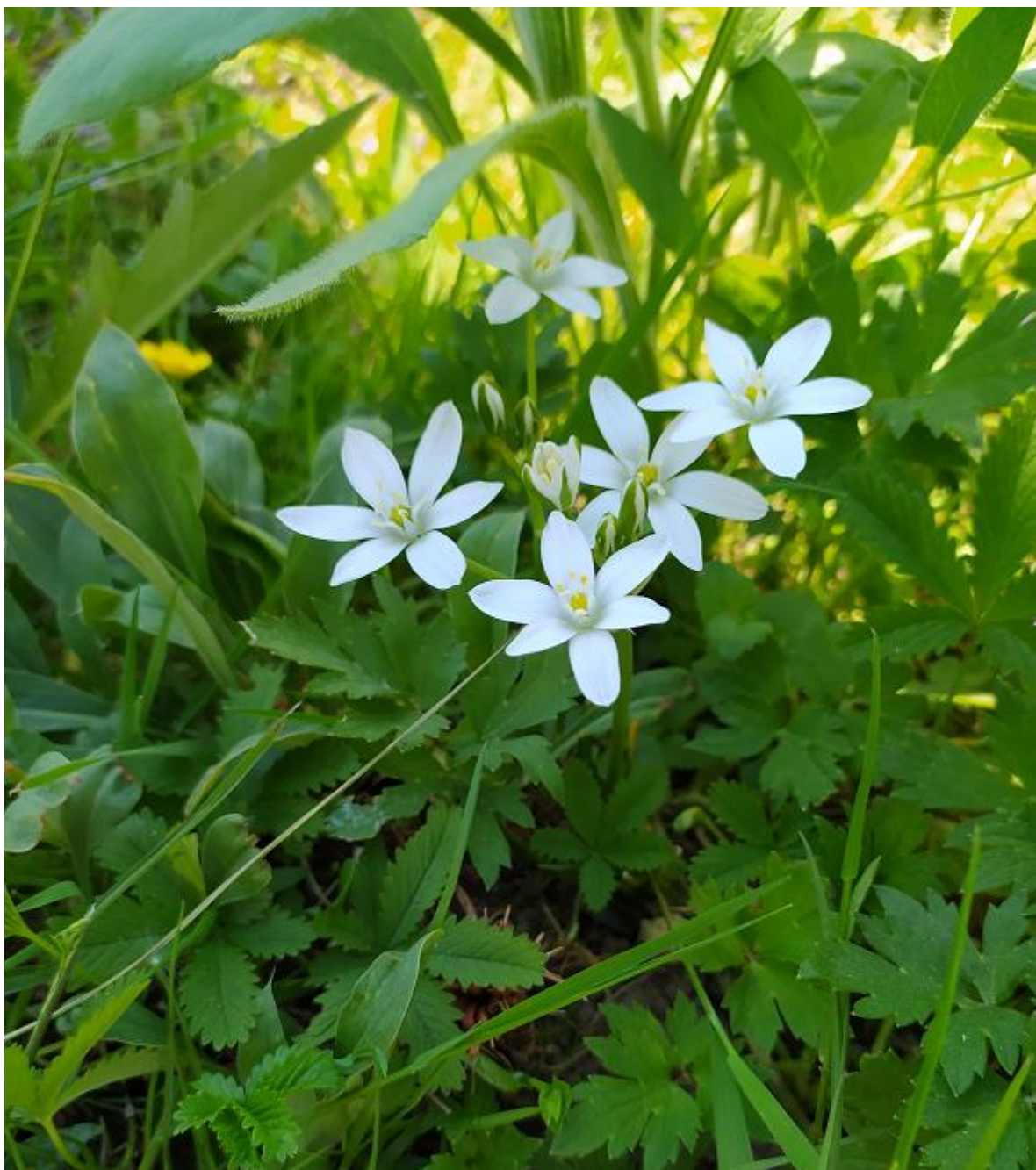
Konvalinka je sbírána jako léčivá rostlina. Vzhledem ke své toxicitě není vhodná pro používání amatérskými léčiteli.

Konvalinka se též používá při výrobě mýdel, voňavek a šňupacích tabáků.

Nejraději má kyselejší hlinitopísčité půdy v polostínu. Rozmnožuje se dělením trsů.

Snědek chocholičnatý

(místo focení – Libice nad Doubravou)

Jedná se o asi 10–25 cm vysokou vytrvalou rostlinu s kulovitě vejčitou podzemní cibulí.

Listy jsou jen v přízemní růžici. Na každé rostlině je cca 4-7 listů z hlavní cibule.

Květy jsou v květenstvích, kterým je chocholík, který obsahuje nejčastěji 8-20 květů, květní stopky jsou šikmo vzhůru až kolmo odstálé. Okvětních lístků je 6.

V ČR roste dosti vzácně od nížin do podhůří v Čechách, na Moravě skoro chybí.

Labuť velká

(místo focení – rybník v Jarošově)

Váží v dospělosti 8 – 13kg
Délka těla: 145–160 cm
Rozpětí křídel: kolem 230
cm

Labuť velká je největším ptákem v Česku. Má dlouhé, bíle zbarvené tělo s krátkým ocasem, černýma nohama a dlouhým, štíhlým krkem.

Zobák je oranžový s černým zahnutím na konci.

Mláďata v prachovém peří jsou šedobílá, mladí ptáci jsou hnědošedí.

Labuť velká obývá stojaté i pomalu tekoucí vody.

Labuť je částečně tažný pták.

Labuť velká se živí vodními rostlinami a rostlinami rostoucími na březích. Občas také starým pečivem a dalšími zbytky potravy, které jí lidé házejí do vody. V malé míře se živí živočišnou potravou, jako jsou různé plži, mlži a hmyz, výjimečně sní i malou rybu.

Zběhovec plazivý

(místo focení – Malá Střítež)

Přibližně dorůstá až do 20 cm. Má jemné chloupky na jejím čtyřhranném stonku. Plazivý se jmenuje proto, že jeho součástí jsou plazivé výběžky, kterými se rostlina rozmnožuje.

Roste podél potoků, na loukách, křoviny, pastviny a listnaté lesy. Tato rostlina roste na středně vlhkých půdách a není náročná na živiny. Květy mají modrofialovou až fialovou barvu.

Zběhovec plazivý je vytrvalá bylina s typickými nadzemními lodyhami.

Kvete z jara od dubna až do července.

Používá se v lidovém léčitelství na astma nebo na urychlení hojení, při chrapotu nebo bolestech v krku. Někdy se pěstuje jako okrasná rostlina.

Hluchavka nachová

(místo focení – Malá Střítež)

Jednoletá nebo dvouletá bylina s charakteristickým zápachem.

Hluchavka nachová je v ČR hojná a velice dobře se rozšiřuje, proto je občas považována za plevelovou rostlinu.

Je to léčivá rostlina.

Je významná ve včelařství.

Listy jsou nahloučený v horní části lodyhy, mají vejčité srdčitý tvar, na okraji jsou vroubkované, měkce chlupaté a mírně svrasklé.

Kapradí

(místo focení – poblíž ZŠ Trhová Kamenice)

Hojně se vyskytuje na kamenitých půdách, na sutích a na stinných stanovištích s dostatečnou vlhkostí.

Je jedlou bylinou.

Kapradí se rozmnožuje výtrusy.

Kokoška pastuší tobolka

(místo focení – Libice nad Doubravou)

Patří do čeledi křížatých neboli brukvovitých. Je vysoká 20 až 40 cm, ale může být i vyšší.

Patří mezi léčivé rostliny – zastavuje krvácení.

Dnes se jedná o obecný plevel, znehodnocuje především píce.

Květy jsou drobné, bílé. Někdy jsou bezkorunné. Mohou být až 5 mm široké. Tvoří koncový hrozen. Klínovitě obvejčité, nekřídlaté šešulky jsou více semenné, trojúhelníkovité či podlouhle klínovité.

S touto bylinou se můžeme setkat na rumištích, polích, zahradách, okrajích cest, úhorech, dlažbách, hřištích atd.

Kvete od února do října.

Kopretina bílá

(místo focení – Libice nad Doubravou)

Je vytrvalá, výrazně kvetoucí, 20 až 80 cm vysoká bylina z čeledi hvězdnicovitých.

Je známá též jako svatojánské kvítko, nebo díky dětské hře „má mě rád, nemá mě rád“.

K opylení dochází pomocí hmyzu, možné je však i samoopylení.

Kopretina patří mezi typický luční druh byliny kvetoucí od června do října.

Najdeme ji na lukách, svazích, pastvinách, okrajích cest, ve světlých lesích.

Je invazivním druhem.

Skot a prasata konzumují kopretinu, pouze v případě, že není dostupná jiná pastva. Naopak koně, kozy a ovce kopretinu vyhledávají.

Kopretina bílá byla dříve používána k věštění a při rituálech. Sloužila také k výrobě sirupů, esencí a pastilek.

Lípa obecná

(místo focení – Lipka)

V České republice je v přírodě poměrně vzácná, zato je však často vysazována ve městech a parcích jako alejový strom.

Listy jsou střídavé, srdčité, čepel pilovitá až zubatá.

Květy jsou ve vrcholcích, zpravidla převislých. Stopka květenství má v dolní části přisedlý listen, který vytrvává i za plodu a tvoří létací aparát pro rozšiřování plodů.

Květy jsou oboupohlavné jsou opylovány hmyzem, plody rozšiřovány větrem.

Lípu za svůj národní strom považují Češi, Slováci, Slovinci a Lotyši.

Svědčí jim humózní, na živiny bohaté půdy.

Květenství je léčivé a můžeme ho sbírat a využít jak v domácím léčitelství, tak ve farmaceutice.

Pozor, ale na různé křížence druhů.

Včela medonosná

(místo focení – Malá Střítež)

Včely lidé chovají ze dvou hlavních důvodů.

Získávání včelích produktů (med, vosk, propolis, mateří kašička, jed, pyl).

Opylovací činnost. Existují totiž plodiny, kde bez opylení včelami není zajištěna úroda.

Na světě je opylováno asi 85 % všech kvetoucích rostlin hmyzem. Z toho 85 % včelami.

Už v období středověku byly včely obecně uznávané jako užitečný druh hmyzu.

Matka, trubec, dělnice – každý má svou úlohu.

Včele se po bodnutí odtrhne žihadlo i s kouskem zadečku v kterém je ukrytý jedový váček a proto umírá.

Její tělo se skládá ze tří hlavních částí – hlavy, hrudi a zadečku.

Má 3 páry nohou a jeden pár blanitých křídel.

Narcis bílý

(místo focení – Malá Střítež)

Jedná se o vytrvalou, asi 20-40 cm vysokou bylinu, s podzemní cibulí.

Okvěť se skládá z 6 okvětních lístků.

Plodem je trojpouzdrá tobolka.

V Čechách je nepůvodní, ale je to často pěstovaná okrasná rostlina.

Vykvétá brzy na jaře, už v březnu až dubnu.

Je jedovatý.

Své jméno dostaly narcisy díky své omamné vůni.

Východní kultury narcis považují za symbol lásky.

Západní kultury spojují narcisy se sebeláskou a marnivostí.

Paradoxní je, že romantikou opředené narcisy jsou symboly smrti a zmrtvýchvstání.

Modřín opadavý

(místo focení – Malá Střítež)

Statný jehličnatý strom.

Jeho přirozeným prostředím jsou světlé a roztroušené horské lesy. Významně světlomilná dřevina. Dobře snáší zimní mrazy i letní horka.

Dorůstá 20 až 50 metrů vysoko. Vytvářející řídkou, kuželovitou korunu. Jehlice jsou měkké, světle zelené a vyrůstají ve svazečcích, na zimu opadávají. Kveté od dubna do června. Samčí šištice jsou kulovité a sýrově žluté, samičí karmínově červené. Drobné vejčité kulovité nerozpadavé šišky dozrávají na podzim.

Jde o horský světlomilný strom, často se pěstuje v parcích. Dřevo je značně ceněno, je měkké, ale tvrdší než dřevo našich běžnějších jehličnanů.

Modřín je jediný jehličnan, který na zimu úplně opadává. Jiné jehličnany opadávají průběžně během roku.

Kopřiva dvoudomá

(místo focení – Malá Střítež)

V Česku nejznámější a nejrozšířenější zástupce rodu kopřiv.
Je široce využívána jako léčivá bylina nebo jako důležitá část potravy drůbeže.

Dorůstající výšky 50–150 cm.

Kvete od června do října.

Samčí květenství jsou latovitá, přímá a převislá, samičí klasovitá nebo hroznovitá a kratší.

Plodem jsou vejčité nažky.

Celá rostlina je pokryta žahavými chlupy.

Dříve se mělo za to, že tyto žahavé chlupy obsahují kyselinu mravenčí. Ale není tomu tak.

Kopřiva je živnou rostlinou pro housenky motýlů. U nás většinou babočky.

Roste na rumišťích, v pobřežních porostech, v příkopech podél cest, lužních či vlhkých suťových lesích a okolo plotů od nížin až do hor. Je vnímána jako nevídaný plevel na zahrádkách.

Je sbírána jako léčivá rostlina. Sbírá se list, používá se čerstvý nebo sušený.

Je vhodná k výrobě špenátu. Přidává se do nádivky.

Kopřivový extrakt se přidává do průmyslově vyráběných šamponů.

V domácích podmínkách lze také vyrobit šampon z listů nebo kořene.

Křen selský

(místo focení – Malá Střítež)

Rostlina z čeledi brukvovitých.

Pěstovaná je pro svůj silně aromatický kořen, který se používá jako koření, zelenina či léčivý prostředek.

Křen je nejštiplavějším kořením ze všech brukvovitých.

Je to vytrvalá rostlina s mohutným kulovým kořenem.

Množí se výhradně vegetativně řízků.

Aby se rostliny nevysilovaly tvorbou plodů, odřezává se hroznovitá květenství vyrůstající do výše až 150 cm.

Křen je velmi bohatý zdroj vitamínu C, provitaminů A – karotenů, minerálů, antibakteriálních a fytoncidních látek.

Používá se v gastronomii na kořenění. Používá se většinou čerstvý.

V lidovém léčitelství se hodně používá na obtížně hojitelné rány, omrzliny a k léčbě kloubů postižených revmatismem.

Povzbuzuje chuť k jídlu.

Divizna velkokvětá

(místo focení – Malá Střítež)

Je na celém povrchu plstnatě ochlupenou bylinu dorůstající výšky 2 metrů.

V prvním roce vegetace vytváří růžici přízemních, lehce plstnatých listů.

V roce druhém z této růžice vyrůstá ochlupená lodyha s jasně žlutými květy.

Kvete od května do září. Plody jsou tobolky.

Po vysemenění rostlina hyne.

Divizna je známá léčivka. A je významná i pro včelaře.

Kontryhel obecný

(místo focení – Malá Střítež a okolí ZŠ Trhová Kamenice)

Je to léčivá rostlina z čeledi
růžovitých.

Je to vytrvalá bylina s dlouhým
oddenkem.

Lodyha je 10 až 30 cm vysoká,
vystoupavá až přímá a v horní části
větvená.

Drobné žlutozelené kvítky tvoří
koncová vrcholičnatá květenství
podobná klubku.

Květy jsou pravidelné,
oboupohlavné, se čtyřmi kališními i
korunními lístky. Kvete vytrvale od
května do září.

Je velmi hojně rozšířen od nížin do hor na loukách,
pastvinách, travnatých návších, prameništích, ve
světлых vlhčích lesích, u cest a potoků.

Dodnes se v lidovém léčitelství používá jako svíravý
prostředek při průjmech a spoustě jiných obtíží.

Při dlouhodobějším užívání nebyly zjištěny žádné
vedlejší účinky.

Hluchavka bílá

(místo focení – Malá Střítež)

Hluchavka bílá je bylina.

Dorůstá výšky 30 – 50 cm.

Má jemně chlupaté listy. Okraj listu je hrubě pilovitý.

Květy jsou bílé až nažloutlé. Jsou souměrné, mají pětizubý kalich.

Květy, rozkvétají postupně odspodu nahoru a mají příjemnou typickou medovou vůni.

Hluchavka bílá kvete od května do září.

U nás roste nejčastěji v lesích, křovinách,

příkopech a na rumištích. Na půdu je nenáročná, dává přednost vlhčím a zastíněným stanovištím.

Hluchavka bílá je významnou rostlinou pro včelaře. Od jara do podzimu poskytuje včelám velké množství nektaru, který obsahuje spoustu sacharózy.

V medicíně se sbírá převážně květ, který se suší, ojediněle celá rostlina.

Mravenec lesní

(místo focení – Malá Střítež)

Mravenec lesní je teplomilný blanokřídlý sociální hmyz. Staví velká, kupovitá mraveniště na okrajích lesů.

Čelo, temeno hlavy a celý zadeček je černohnědý (až černý), hrud' červenohnědá. Tento druh má zakrnělé žihadlo s jedovou žlázou na konci zadečku obsahující známou kyselinu mravenčí. Kusadla, plní mnoho funkcí (obrana, transport materiálu, porcování potravy).

Mravenec lesní je mimořádně užitečný druh hmyzu hubící velké množství lesních škůdců. V poslední době se počet mravenišť velice snížil.

Obývá jehličnaté i listnaté lesy.

Mraveniště má dominantní orientaci směrem k jihu. Bývá obvykle vysoké kolem 50 cm a uprostřed je vždy pařez, ve kterém oplodněná královna založila kolonii.

Kolonie se skládá z dělnic, které bývají neplodné. Samičky (královny), která se dožívá až 20 let a jediná se v kolonii rozmnožuje.

Samice ses páří se samcem, který krátce poté umírá.

Rozrazil rezekvítek

(místo focení – Malá Střítež)

Lidově bouřka nebo žabí očko.

Je vytrvalá bylina, která v létě kvete modrými květy.

V Česku se jedná o hojný druh.

Dorůstá výšky 10 až 50 cm.

Roste na vlhkých až vysychavých hlinitých, písčitých nebo štěrkovitých půdách bohatých na živiny.

Často roste na trávnících, pastvinách, mezích, loukách a v zahradách, též ve světlých listnatých nebo smíšených lesích.

Údajně snižuje hladinu cholesterolu v krvi, má příznivé účinky na pokožku i průdušky, mírní astma a posiluje nervy.

Jde o jedlou rostlinu, můžeme jí přímo konzumovat.

Šťavel kyselý

(místo focení – Malá Střítež)

Šťavel kyselý je poměrně drobná bylina rostoucí do výšky 5–15 cm.

Bílé květy rostou jednotlivě na tenké, zakřivené stopce, která zpravidla převyšuje listy.

Listy jsou trojčetné, jednotlivě mají srdčitý tvar.

Povrch listů je obvykle lysý, na jejich spodní straně jsou většinou chlupy.

Šťavel kyselý se zpravidla vyskytuje na vlhkých stinných místech s hlinitou, humózní půdou, bohatou na živiny.

Tvoří obvykle rozsáhlé porosty.

Listy obsahují kyselinu šťavelovou, která jim dodává charakteristickou kyselou chuť. Ve větším množství jsou však mírně jedovaté. Při požití 4 až 5 g čisté kyseliny šťavelové člověku již hrozí smrt.

Ostružník maliník nebo taky Maliník obecný
(místo focení – Malá Střítež)

Listy jsou 3–7 čtené, střídavé a lichozpeřené, lehce chlupaté.

Květy jsou bílé, oboupohlavné, pěti čtené, pravidelné, kvete v květnu až červenci

Plodem je malina, což je souplodí drobných peckovic, tzv. peckoviček.

Mají rády světlé lesy, mýtiny a slunné stráně.

Maliny jsou velmi ceněny spotřebiteli drobného ovoce, především z důvodu jejich chuti.

Život průměrného keře maliníku je 8–15 let.

V léčitelství se používá sušený list maliníku – výluhy se používají ke kloktání při zánětech v dutině ústní a k potírání kožních chorob. Jde o hodnotnou součást celoročních bylinných čajových směsí.

Maliny lze jíst syrové, konzervované, zmražené, zpracovat na marmelády a džemy, ovocné šťávy, sirupy a mošty.

Řeřišnice luční

(místo focení – Malá Střítež)

Lidově „slepička“, je vytrvalá bylina z čeledě brukvovitých.

V roce 2006 se stala německou Rostlinou roku.

Řeřišnice luční je bez hospodářského významu.

Dříve se její mladé listy sbíraly časně z jara na salát jako jeden z prvních zdrojů vitamínu C nebo se používala jako koření do zeleninových jídel či sýrů.

Listy jsou významnou potravou pro larvy bělásky řeřichového a bělásky řepkového.

Lze ji nejčastěji nalézt na zamokřených loukách a pastvinách, v okolí křovin, v příkopech a podobných vlhkých travnatých místech. Upřednostňuje půdy hlinité, zásadité i kyselé.

Rostlina má vzpřímenou, sivě ožíněnou a částečně dutou lodyhu, která může dosahovat do výše až 50 cm.

Pravidelné květy jsou seskupeny do hroznovitého květenství se 7 až 20 květy, mají bílou nebo nafialovělou korunu a žluté prašníky.

Popenec obecný

(místo focení – Malá Střítež)

Nižší vytrvalá bylina s poléhavými lodyhami, okrouhlými vstřícnými zubatými lístky a modrofialovými květy.

Roste hojně na mezích, na lukách, na okrajích lesů a křovin i v křovinách a lesích, podél cest a na stráních.

Připisují se jí toxické účinky na koně, proto se rostlina někdy označuje jako jedovatá.

Odedávna se uplatňuje v kuchyni i lidovém léčitelství.

Rychle se rozrůstá, množí se plazivými výběžky, ve kterých se ve žlabkách listů vytvářejí kořínky.

Bývá součástí skalky, porostů na kamenných zídkách, také prorůstá do zahrádek jako plevel.

Homér ji zmiňuje jako jednu z rostlin, která má srážecí schopnosti a lze ji tedy použít jako syřidlo.

Chrupa horská

(místo focení – Malá Střítež)

Řadí se mezi vytrvalé byliny s větveným oddenkem a tuhými vřetenovitými kořeny.

Chrupa horská je v ČR hojně využívána jako okrasná rostlina. Stala se oblíbenou u zahrádkářů v podhorských a horských oblastech.

Chrupa horská patří mezi silně ohrožené druhy naší květeny, a proto je chráněna zákonem.

Podle lidové medicíny má chrpa horská léčebné účinky.

Při pěstování v mírném pásmu roste na slunci i v polostínu. Vhodná je propustná půda, ale nevadí jí i těžký jíl.

Přástevník medvědí - housenka

(místo focení – Malá Strátež)

Hlemýžď zahradní

(místo focení – Malá Střítež)

Se svou velikostí 40–50 mm je to jeden z největších ulitnatých plžů žijících v České republice.

Má žlutohnědou, tmavě hnědou nebo bílou schránku s tmavými pásy. V přírodě se dožívá přibližně šesti let, v zajetí až deseti až dvanácti. Vyskytuje se v křovinách a hájích, ale často i v zahradách.

Zimu přečkává vytvořením vápenatého „víčka“.

Pohybuje se maximální rychlostí 6 m/h.

Hlemýžď se pohybuje pouze během deště a potom asi den po dešti. Poté se přilepí k podkladu (např. kameni, rostlině atd.) a nepřemísťuje se až do dalšího deště. Když je v ohrožení, nejprve zatáhne oči a potom i tělo. Část těla vyčnívá a hlemýžď po opětovném bezpečí opět vyleze z ulity a vytáhne tykadla.

Hlemýžď je býložravec.

Chrobák lesní

(místo focení – Malá Střítež)

Je dlouhý 12-20 milimetrů, modročerné kovové barvy. Štít je hladký, krovky podélně rýhované. Je rozšířen po celé Evropě. Živí se výkaly, hnilými houbami, případně mršinami. Vyhledává také mizu vytékající z poražených stromů a pařezů. Samička klade zjara vajíčka do podzemních chodbiček, které zaplní trusem určeným k výživě larev. Larvální vývoj trvá celý rok. Larvy se zjara zakuklí. Nová generace se líhne v červnu.

Mák pochybný
(místo focení – Střemošice)

Liška obecná

(místo focení – Malá Střítež)

Známa jedlá houba z čeledi liškovitých. Její žluté plodnice jsou kulinářsky ceněné.

Lišku obecnou lze v České republice najít zejména v jehličnatých lesích v borůvčí, mechu a trávě.

Liška obecná je jedlá, ceněná a chuťově výtečná, se specifickým aroma. Plodnice má pevnou konzistenci, kterou si zachovává i při tepelné úpravě, je však poněkud těžce stravitelná.]
Nečerviví a dobře snáší transport.

Hřib smrkový

(místo focení – Malá Střítež)

Je jedlá houba z řádu hřibotvarých.

Svlačec

(místo focení – Střemošice)

Slimák popelavý a Muchomůrka růžovka

(místo focení – Malá Střítež)

(místo focení – Malá Střítež)

Hřib kovář

Hřib hnědý

